

साप्ताहिक चालू घडामोडी तिसरा आठवडा मार्च 2022

महत्वाच्या बातम्या: राज्य

2021 मध्ये स्कोच स्टेट ऑफ गव्हर्नन्स रँकिंग

बातमीत का

- स्कोच स्टेट ऑफ गव्हर्नन्स रँकिंग 2021 मध्ये आंध्र प्रदेश सरकारने पुन्हा एकदा अक्वल स्थान पटकावले आहे.
- दुसऱ्या क्रमांकावर पश्चिम बंगाल आणि ओडिशा 3 व्या, गुजरात 4 आणि महाराष्ट्र 5 व्या क्रमांकावर आहे.

मुख्य मुद्दे

- आंध्र प्रदेशने पोलीस आणि सुरक्षा, कृषी, जिल्हा प्रशासन आणि ग्रामीण विकासातही अक्वल स्थान पटकावले आहे.
- एका प्रसिद्धीनुसार, आंध्र प्रदेशने सलग दुसऱ्या वर्षी पहिला क्रमांक कायम ठेवला आहे.
- 2020 मध्येही आंध्र प्रदेशने प्रशासनात अक्वल स्थान पटकावले.

SKOCH ग्रुप बदल:

- SKOCH समूह हा 1997 पासून सर्वसमावेशक वाढीवर लक्ष केंद्रित करून सामाजिक-आर्थिक समस्या हाताळणारा भारतातील अग्रगण्य थिंक टँक आहे.
- समूह कंपन्यांमध्ये सल्लागार शाखा, माध्यम शाखा आणि धर्मादाय प्रतिष्ठान यांचा समावेश होतो.

- SKOCH समुहाने 2021 साठी SKOCH गव्हर्नन्स रिपोर्ट कार्ड नवी दिल्ली येथे जारी केले आहे, राज्य, जिल्हा, आणि ईमेल आर्टिकल प्रिंट आर्टिकल म्युनिसिपल स्तरावरील विविध प्रकल्पांमधील कामगिरीनुसार राज्यांची क्रमवारी लावली आहे.

- **Source: The Hindu**

भारतातील पहिले वैद्यकीय शहर 'इंद्रायणी मेडिसिटी' महाराष्ट्रात येणार आहे

बातमीत का

- महाराष्ट्र शासनाने पुणे जिल्ह्याच्या ग्रामीण भागात 'इंद्रायणी मेडिसिटी' नावाने देशातील पहिले वैद्यकीय शहर उभारण्याची घोषणा केली आहे.

मुख्य मुद्दे

- इंद्रायणी मेडिसिटी केवळ वैद्यकीय शिक्षण आणि संशोधन सुविधाच देणार नाही तर सर्व प्रकारचे विशेष उपचार एकाच छताखाली उपलब्ध करून देणार आहे.
- पुणे महानगर प्रदेश विकास प्राधिकरण (PMRDA) द्वारे मेडिसिटीची स्थापना केली जाईल.
- 10,000 कोटींहून अधिक गुंतवणुकीसह सार्वजनिक-खाजगी भागीदारी (PPP) द्वारे ते विकसित केले जाईल.

Source: HT

मुंबई हे नेट-झिरो रोडमॅप तपशीलवार करणारे पहिले दक्षिण आशियातील शहर ठरले

बातम्यांमध्ये का

- ग्लासगो येथील सीओपी-२६ मध्ये वचनबद्ध असलेल्या देशाच्या २०७० च्या लक्ष्यापेक्षा दोन दशकांपूर्वी मुंबईच्या क्लायमेट ॲक्शन प्लॅनने (एमकेएपी) २०५० पर्यंत संपूर्ण कार्बन न्यूट्रॅलिटीपर्यंत पोहोचण्याचे महत्त्वाकांक्षी लक्ष्य ठेवले आहे.

मुख्य मुद्दे

- सर्वसमावेशक आणि मजबूत शमन (mitigation) आणि अनुकूलन धोरणांचा अवलंब करून हवामान बदलाच्या आव्हानांचा सामना करण्यासाठी शहरासाठी ३० वर्षांचा रोड मॅप म्हणून काम करण्याचे या योजनेचे उद्दिष्ट आहे.
- गेल्या सहा महिन्यांत हरितगृह वायू (GHG) आणि नैसर्गिक ग्रीन कव्हर इन्व्हेंटरीच्या असुरक्षिततेचे मूल्यांकन केल्यानंतर, BMC ने वर्ल्ड रिसोर्सेस इन्स्टिट्यूट (WRI), भारत आणि C40 सिटीज नेटवर्क यांच्या तांत्रिक सहाय्याने योजना तयार केली.
- MCAP सहा क्षेत्रांवर लक्ष केंद्रित करते - ऊर्जा आणि इमारती, शाश्वत कचरा व्यवस्थापन, शाश्वत गतिशीलता, शहरी हरित आणि जैवविविधता, हवा गुणवत्ता, शहरी पूर आणि जल संसाधन व्यवस्थापन.
- योजनेच्या अंतरिम आणि दीर्घकालीन उद्दिष्टांमध्ये २०३० पर्यंत उत्सर्जनात ३० टक्के घट, २०४० पर्यंत ४४ टक्के घट आणि २०५० पर्यंत बेस इयर उत्सर्जन (२०१९) च्या तुलनेत निव्वळ-शून्य घट यांचा समावेश आहे.
- **Source: ET**

देशातील पहिली डिजिटल वॉटर बँक 'AQVERIUM'

बातमीत का

- देशातील पहिली डिजिटल वॉटर बँक 'AQVERIUM' बेंगळूरुमध्ये सुरु करण्यात आली.

मुख्य मुद्दे

- सर्वाना पिण्याचे पाणी आणि स्वच्छता पुरविण्याच्या शाश्वत उपक्रमांमध्ये तज्ञ असलेल्या AquaKraft Ventures या कंपनीने हा उपक्रम हाती घेतला आहे.
- माहिती तंत्रज्ञान, कौशल्य विकास आणि उद्योजकता यासह शाश्वत आणि हरित तंत्रज्ञानाची जोड देणारा हा एक अतिशय अनोखा नवोपक्रम आहे.

- डिजिटल वॉटर डेटा बँक ही सर्व संस्था आणि स्रोतांकडून 'वॉटर डेटा' ची क्युरेट केलेली यादी म्हणून समजली जाऊ शकते जी काही सामान्य विकास आव्हानांना सामोरे जाण्यास मदत करेल.
- **Source: newsonair**

महत्वाच्या बातम्या: भारत

राष्ट्रीय रक्षा विद्यापीठ

बातमीत का

- पंतप्रधान नरेंद्र मोदी यांनी राष्ट्रीय रक्षा विद्यापीठाची इमारत राष्ट्राला समर्पित केली आणि अहमदाबाद येथे पहिले दीक्षांत समारंभ भाषण केले.

मुख्य मुद्दे

- राष्ट्रीय रक्षा विद्यापीठ (RRU) ची स्थापना पोलिसिंग, फौजदारी न्याय आणि सुधारात्मक प्रशासनाच्या विविध शाखांमध्ये उच्च दर्जाचे प्रशिक्षित मनुष्यबळाची गरज पूर्ण करण्यासाठी करण्यात आली.
- 2010 मध्ये गुजरात सरकारने स्थापन केलेल्या रक्षा शक्ती विद्यापीठाचे अपग्रेडेशन करून सरकारने राष्ट्रीय रक्षा विद्यापीठ नावाचे राष्ट्रीय पोलिस विद्यापीठ स्थापन केले.
- राष्ट्रीय महत्वाची संस्था असलेल्या विद्यापीठाने 1 ऑक्टोबर 2020 पासून आपले कामकाज सुरू केले.
- **Source: India Today**

AMRUT 2.0 अंतर्गत 'इंडिया वॉटर पिच-पायलट-स्केल स्टार्ट-अप चॅलेंज'

बातमीत का

- केंद्रीय गृहनिर्माण आणि शहरी व्यवहार (MoHUA) आणि पेट्रोलियम आणि नैसर्गिक वायू मंत्री हरदीप सिंग पुरी यांनी मंत्रालयाच्या अटल मिशन फॉर रिजुव्हेनेशन अँड अर्बन ट्रान्सफॉर्मेशन (AMRUT) 2.0 अंतर्गत 'इंडिया वॉटर पिच-पायलट-स्केल स्टार्ट-अप चॅलेंज' लाँच केले.

मुख्य मुद्दे

- भारताच्या पंतप्रधानांच्या दूरदृष्टीच्या अनुषंगाने, स्टार्टअप्सना 'टेक्नॉलॉजी पार्टनर' म्हणून संलग्न करण्याच्या तंत्रज्ञान उप-मिशनला मंत्रिमंडळाने AMRUT 2.0 अंतर्गत मान्यता दिली आहे.
- मिशनचे उद्दिष्ट पाणी/वापरलेले-पाणी क्षेत्रातील स्टार्टअप्सना नवकल्पना आणि डिझाइनद्वारे विकसित करण्यासाठी सक्षम करणे आहे ज्यामुळे शाश्वत आर्थिक वाढ होईल आणि रोजगाराच्या संधी निर्माण होतील.
- या उपक्रमांतर्गत, मंत्रालय 100 स्टार्ट-अप्सची निवड करेल ज्यांना 20 लाख रुपये निधी समर्थन तसेच मार्गदर्शन म्हणून प्रदान केले जातील.

अमृत (अटल मिशन फॉर रिजुव्हेनेशन अँड अर्बन ट्रान्सफॉर्मेशन) बदल:

- 25 जून 2015 रोजी 500 शहरांमध्ये AMRUT लाँच करण्यात आले, ज्याचा उद्देश 500 निवडक AMRUT शहरांमध्ये पाणीपुरवठ्याचे सार्वत्रिक कव्हरेज प्रदान करणे आणि सीवरेज कव्हरेजमध्ये लक्षणीय सुधारणा करणे आहे.
- अलीकडेच, सरकारने 1 ऑक्टोबर 2021 रोजी अटल मिशन फॉर रिजुव्हेनेशन अँड अर्बन ट्रान्सफॉर्मेशन (AMRUT) 2.0 लाँच केले आहे, ज्याचे उद्दिष्ट सर्व वैधानिक शहरांमध्ये पाण्याचे सार्वत्रिक कव्हरेज प्रदान करणे आणि 500 AMRUT शहरांमध्ये सीवरेज/सेप्टेज व्यवस्थापनाचे 100% कव्हरेज प्रदान करणे, पाणी सुरक्षित शहरे निर्माण करणे आहे.
- **Source: Business Standard**

राष्ट्रीय युवा संसद महोत्सव 2022

बातमीत का

- लोकसभा अध्यक्ष, ओम बिर्ला यांनी संसदेच्या सेंट्रल हॉल, नवी दिल्ली येथे राष्ट्रीय युवा संसद महोत्सव-2022 च्या तिसऱ्या आवृत्तीच्या समापन कार्यक्रमाला संबोधित केले.

मुख्य मुद्दे

- राष्ट्रीय युवा संसद हा तरुणांना संसदीय कार्यपद्धती आणि लोकशाही प्रक्रिया समजून घेऊन सुसज्ज करण्याचा एक अभिनव कार्यक्रम आहे.

राष्ट्रीय युवा संसद महोत्सव (NYPF) बदल:

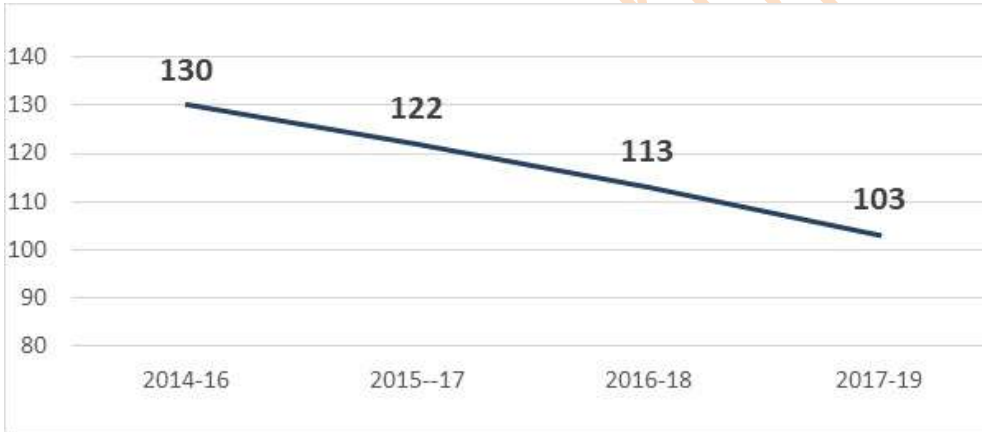
- सार्वजनिक सेवांसह आगामी काळात विविध करिअरमध्ये सामील होणाऱ्या तरुणांचा आवाज ऐकण्यासाठी हे आयोजन करण्यात आले आहे.
- NYPF 31 डिसेंबर 2017 रोजी पंतप्रधानांनी त्यांच्या मन की बात भाषणात दिलेल्या कल्पनेवर आधारित आहे.
- या कल्पनेतून प्रेरणा घेऊन, NYPF ची पहिली आवृत्ती 2019 मध्ये आयोजित करण्यात आली होती.

Source: PIB

भारतातील माता मृत्यूचे प्रमाण (MMR) 10 अंकांनी घसरले

बातमीत का

- भारताच्या रजिस्ट्रार जनरलने जारी केलेल्या MMR वरील स्पेशल बुलेटिननुसार भारतातील माता मृत्यूचे प्रमाण (MMR) 10 अंकांनी घटले आहे.

महत्वाचे मुद्दे

- एमएमआर २०१६-१८ मधील ११३ वरून २०१७-१९ मध्ये १०३ पर्यंत (८.८ % घट) घसरला आहे.
- देशात एमएमआरमध्ये २०१४-२०१६ मध्ये १३०, २०१५-१७ मध्ये १२२, २०१६-१८ मध्ये ११३ आणि २०१७-१९ मध्ये १०३ पर्यंत उत्तरोत्तर घट होत आहे.

- या सततच्या घसरणीमुळे, भारत 2020 पर्यंत 100/लाख जिवंत जन्मांचे राष्ट्रीय आरोग्य धोरण (एनएचपी) लक्ष्य साध्य करण्याच्या मार्गावर आहे आणि 2030 पर्यंत 70 / लाख जिवंत जन्मांचे एसडीजी लक्ष्य साध्य करण्याच्या मार्गावर आहे.
- शाश्वत विकास लक्ष्य (SDG) साध्य करणाऱ्या राज्यांची संख्या आता 5 वरून 7 वर पोहोचली आहे. केरळ (30), महाराष्ट्र (38), तेलंगणा (56), तामिळनाडू (58), आंध्र प्रदेश (58), झारखंड (61), आणि गुजरात (70).
- आता नऊ (9) राज्ये आहेत ज्यांनी NHP ने ठरवलेले MMR चे लक्ष्य गाठले आहे ज्यात वरील 7 आणि कर्नाटक (83) आणि हरियाणा (96) राज्ये आहेत.
- **Source: The Hindu**

भारतात ब्लॉकचेन गेमिंगचे कायदेशीर विचार

बातमीत का

- ब्लॉकचेन तंत्रज्ञानाची प्रचंड व्याप्ती आणि क्षमता गेल्या काही वर्षांत गेमिंग उद्योगाला आकर्षित करत आहे.

मुख्य मुद्दे

- CryptoKitties ने मिळवलेल्या यशामुळे, Axie Infinity सारखे आणखी ब्लॉकचेन गेम आता सादर केले गेले आहेत.
- CryptoKittie एक नॉन-फंजीबल टोकन (NFT) आहे.
- 2017 मध्ये पहिला ब्लॉकचेन गेम म्हणून लॉंच केलेला, CryptoKitties चे सध्या जगभरात 1,28,000 वापरकर्ते आहेत.

ब्लॉकचेन गेम्स:

- ब्लॉकचेन गेम्स हे ऑनलाइन व्हिडिओ गेम आहेत जे ब्लॉकचेन तंत्रज्ञान समाकलित करून विकसित केले जातात.

- यामध्ये क्रिप्टोकरन्सी किंवा नॉन-फंगीबल टोकन (NFTs) सारख्या क्रिप्टोग्राफी-आधारित ब्लॉकचेन तंत्रज्ञानाचा वापर करणारे घटक समाविष्ट आहेत.

नॉन-फंगीबल टोकन्स (NFTs):

- NFTs गेममधील आभासी मालमत्तांचे प्रतिनिधित्व करतात ज्या खेळाडूंच्या मालकीच्या असू शकतात, जसे की नकाशे, चिलखत किंवा जमीन.
- **Source: Indian Express**

मसुदा राष्ट्रीय वैद्यकीय उपकरण धोरण 2022

बातमीत का

- औषधनिर्माण विभाग (DoP), रसायने आणि खते मंत्रालयाने त्यांच्या वेबसाइटवर, वैद्यकीय उपकरणांसाठी राष्ट्रीय धोरण, 2022 मसुदा, 25 मार्च 2022 पर्यंत उद्योग आणि भागधारकांच्या अभिप्राय आणि टिप्पण्या आमंत्रित करण्यासाठी एक दृष्टीकोन पत्र जारी केला आहे.

मसुद्याच्या धोरणाची ठळक वैशिष्ट्ये:

- प्रस्तावित धोरणात या क्षेत्राची सातत्यपूर्ण वाढ आणि विकास सुनिश्चित करण्यासाठी सर्वसमावेशक उपायांचा एक सर्वसमावेशक संच तयार करण्याचा प्रयत्न केला गेला आहे आणि नियामक सुव्यवस्थितता, मानव संसाधनांचे कौशल्य आणि उच्च दर्जाच्या उपकरणांसाठी तंत्रज्ञानाचा अभाव आणि योग्य पायाभूत सुविधांचा अभाव यासारख्या क्षेत्राच्या पुढील आव्हानांना तोंड देण्यासाठी सुसंगत धोरणात्मक चौकटीद्वारे प्रयत्न केले आहेत.

या धोरणाची कल्पना आहे की 2047 पर्यंत आपला देश

- NIPERs च्या धर्तीवर काही राष्ट्रीय वैद्यकीय उपकरण शिक्षण आणि संशोधन संस्था (NIMERs) असतील.
- MedTech मधील 25 उच्च-अंत फ्यूचरिस्टिक तंत्रज्ञानाचे घर आणि प्रवर्तक असेल
- \$100-300 Bn आकाराचा MedTech उद्योग असेल ज्याचा जागतिक बाजारातील हिस्सा 10-12% असेल

Source: PIB

TRAI कायद्याची 25 वर्षे

बातमीत का

- अलीकडेच, दूरसंचार विवाद निपटारा आणि अपील न्यायाधिकरण (TDSAT) ने “TRAI कायद्याची 25 वर्षे: भागधारकांसाठी (टेलिकॉम, ब्रॉडकास्टिंग, IT, AERA आणि आधार) मार्ग फॉरवर्ड” या विषयावर सेमिनारचे आयोजन केले होते.
- भारतीय दूरसंचार नियामक प्राधिकरण (TRAI) कायद्याच्या २५ वर्षांच्या दीर्घ प्रवासाच्या स्मरणार्थ केंद्रीय दळणवळण, इलेक्ट्रॉनिक्स आणि माहिती तंत्रज्ञान आणि रेल्वे मंत्री अश्विनी वैष्णव यांच्या हस्ते परिसंवादाचे उद्घाटन करण्यात आले.
- कार्यक्रमात, श्री वैष्णव यांनी अद्यतनित TDSAT प्रक्रिया 2005 आणि TDSAT नियम, 2003 देखील जारी केले.

भारतीय दूरसंचार नियामक प्राधिकरण (TRAI) कायदा:

- 1997 मध्ये, भारतातील दूरसंचार क्षेत्राचे नियमन करण्यासाठी TRAI कायदा लागू करण्यात आला.
- तसेच दूरसंचार क्षेत्रातील भागधारकांमधील विवाद निराकरणाची यंत्रणा देखील प्रदान केली आहे.
- TRAI कडून न्यायिक आणि विवाद कार्ये ताब्यात घेण्यासाठी दूरसंचार विवाद निपटारा आणि अपील न्यायाधिकरण (TDSAT) स्थापन करून 2000 मध्ये त्यात सुधारणा करण्यात आली.
- **Source: PIB**

ब्रह्मपुत्रेवर आतापर्यंतचे सर्वात लांब जहाज

बातम्यांमध्ये का

- बंदर, जहाजबांधणी आणि जलमार्ग मंत्रालयाने एक महत्वाचा टप्पा गाठला जेव्हा एम.व्ही. रामप्रसाद बिस्मिल ब्रह्मपुत्रेवरून प्रवास करणारे आतापर्यंतचे सर्वात लांब जहाज बनले.
- डी.बी.कल्पना चावला आणि डी.बी.ए.पी.जे.अब्दुल कलाम या दोन बार्जसह (barges) हे जहाज केंद्रीय बंदरे, नौकानयन आणि जलमार्ग मंत्री (पीएसडब्ल्यू) आणि आयुष, सर्वानंद सोनोवाल यांच्या हस्ते हल्दिया येथील श्यामा प्रसाद मुखर्जी बंदरातून रवाना करण्यात आले.

मुख्य मुद्दे

- 90 मीटर लांब फ्लोटिला (flotilla) 26 मीटर रुंद आहे, 2.1 मीटरच्या Draft ने भरलेला आहे.
- यासह, गुवाहाटी येथील पांडू बंदरावर आल्यानंतर, कोलकाता येथील हल्दिया डॉक येथून अवजड मालवाहू वाहतुकीची महत्वाकांक्षी पायलट रन यशस्वीपणे पूर्ण केली.
- या पायलट रनचे महत्त्व इंडो बांगलादेश प्रोटोकॉल रूट (IBRP) मार्गे कोलकाता ते गुवाहाटी पर्यंत बार्जिंग ऑपरेशन (barging operation) सुरू करण्यासाठी मार्ग तयार करते.

Source: PIB

'ग्राहक सक्षमीकरण सप्ताह'

बातमीत का

- आझादी का अमृत महोत्सवाचा एक भाग म्हणून पुरोगामी भारताची 75 वर्षे आणि तेथील लोकांचा, संस्कृतीचा आणि कर्तृत्वाचा गौरवशाली इतिहास साजरे करण्यासाठी आणि त्यांचे स्मरण करण्यासाठी ग्राहक व्यवहार विभागाने 14 मार्च 2022 रोजी “ग्राहक सक्षमीकरण सप्ताह” सुरू केला.

महत्वाचे मुद्दे

- ग्राहक संरक्षण कायदा २०१९ ची वैशिष्ट्ये, भारतीय मानक गुण, हॉलमार्क केलेले दागिने, सीआरएस मार्क, पूर्व-पॅकेज्ड वस्तूवर पहावयाचे तपशील, योग्य वजने आणि उपाय यांचा वापर याबद्दल जनजागृती कार्यक्रमांनी केली आणि ग्राहकांना राष्ट्रीय ग्राहक हेल्पलाइन क्रमांक १४४०४ किंवा १८००-११-४० वर ग्राहक तक्रार कशी नोंदवायची याची माहिती दिली.
- **Source: newsonair**

वनीकरणाद्वारे 13 प्रमुख नद्यांचे पुनरुज्जीवन

बातमीत का

- केंद्रीय पर्यावरण वने आणि हवामान बदल मंत्री, भूपेंद्र यादव आणि केंद्रीय मंत्री, जल शक्ती, गजेंद्र सिंह शेखावत यांनी संयुक्तपणे वनीकरण हस्तक्षेपांद्वारे 13 प्रमुख नद्यांच्या पुनरुज्जीवनावर तपशीलवार प्रकल्प अहवाल (DPRs) जारी केले.

मुख्य मुद्दे

- झेलम, चिनाब, रावी, बियास, सतलज, यमुना, ब्रह्मपुत्रा, लुनी, नर्मदा, गोदावरी, महानदी, कृष्णा आणि कावेरी या 13 नद्यांसाठी DPR तयार करण्यात आले आहेत.
- डीपीआरला नॅशनल फॉरेस्टेशन अँड इको-डेव्हलपमेंट बोर्ड, (MoEF&CC) द्वारे निधी दिला गेला होता आणि भारतीय वनीकरण संशोधन आणि शिक्षण परिषद (ICFRE), डेहराडून द्वारे तयार करण्यात आला होता.
- 13 नद्यांनी एकत्रितपणे एकूण 18,90,110 चौ. किमी खोऱ्याचे क्षेत्र व्यापले आहे जे देशाच्या भौगोलिक क्षेत्राच्या 57.45% प्रतिनिधित्व करते.
- 13 नद्यांची लांबी 202 उपनद्यांसह 42,830 किमी आहे.

- डीपीआर संरक्षण, वनीकरण, पाणलोट उपचार, पर्यावरणीय पुनर्संचयित, आर्द्रता संवर्धन, जीवनमान सुधारणे, उत्पन्न वाढवणे, नदी किनारे, इको-पार्क विकसित करून पर्यावरण पर्यटन आणि लोकांमध्ये जागरूकता आणणे यावर लक्ष केंद्रित करतात.
- 13 डीपीआरचा प्रस्तावित एकत्रित बजेट परिव्यय 19,342.62 कोटी रुपये आहे.
- यामुळे ग्लासगो येथे नोव्हेंबर 2021 दरम्यान सीओपी-26 मध्ये पंचामृत वचनबद्धतेच्या दिशेने देशाची प्रगती मजबूत होईल, ज्यायोगे भारताने 2030 पर्यंत एक अब्ज टन कार्बन उत्सर्जन कमी करण्याचे, 2030 पर्यंत नवीकरणीय ऊर्जेसह 50 टक्के ऊर्जेच्या गरजा पूर्ण करण्याचे, 2030 पर्यंत नॉन-जीवाश्म ऊर्जा क्षमता 500 गिगावॅटपर्यंत वाढविण्याचे, 2030 पर्यंत आपल्या अर्थव्यवस्थेची कार्बन तीव्रता 45 टक्क्यांनी कमी करण्याचे आणि 2070 पर्यंत निव्वळ शून्य उत्सर्जन साध्य करण्याचे आश्वासन दिले आहे.
- टीप: आंतरराष्ट्रीय नद्यांसाठी कृती दिन दरवर्षी 14 मार्च रोजी साजरा केला जातो.

Source: Indian Express

वैद्यकीय आणि निरोगी पर्यटनासाठी राष्ट्रीय धोरण आणि रोडमॅप

Ministry of Tourism
Government of India

बातमीत का

- भारताला वैद्यकीय आणि निरोगी पर्यटन स्थळ म्हणून प्रोत्साहन देण्यासाठी केंद्र सरकारची मंत्रालये, राज्य सरकारे आणि खाजगी क्षेत्रामध्ये एक मजबूत फ्रेमवर्क आणि समन्वय निर्माण करण्यासाठी, पर्यटन मंत्रालयाने वैद्यकीय आणि निरोगी पर्यटनासाठी राष्ट्रीय धोरण आणि रोडमॅप तयार केला आहे.

मुख्य मुद्दे

- वैद्यकीय पर्यटनाला प्रोत्साहन देण्यासाठी एक समर्पित संस्थात्मक आराखडा उपलब्ध करून देण्यासाठी, पर्यटन मंत्रालयाने मंत्री (पर्यटन) यांच्या अध्यक्षतेखाली राष्ट्रीय वैद्यकीय आणि कल्याण पर्यटन मंडळाची स्थापना केली आहे.
- त्याच्या चालू क्रियाकलापांचा एक भाग म्हणून, पर्यटन मंत्रालय, देशातील विविध पर्यटन स्थळे आणि उत्पादनांना प्रोत्साहन देण्यासाठी 'अतुल्य भारत' ब्रँड-लाइन अंतर्गत, परदेशातील महत्वाच्या आणि संभाव्य बाजारपेठांमध्ये जागतिक प्रिंट, इलेक्ट्रॉनिक आणि ऑनलाइन मीडिया मोहिमा प्रसिद्ध करते. .

- 'मेडिकल व्हिसा' सुरु करण्यात आला आहे, जो वैद्यकीय उपचारांसाठी भारतात येणाऱ्या परदेशी प्रवाशांना विशिष्ट हेतूने दिला जाऊ शकतो.
- 156 देशांसाठी 'ई-मेडिकल व्हिसा' आणि 'ई-मेडिकल अटेंडंट व्हिसा' देखील सुरु करण्यात आला आहे.

Source: PIB

नियतकालिक श्रमशक्ती सर्वेक्षण (PLFS)

बातमीत का

- नॅशनल स्टॅटिस्टिकल ऑफिस (NSO) द्वारे जारी केलेल्या ताज्या पीरियडिक लेबर फोर्स सर्व्हे (PLFS) नुसार, भारतातील शहरी बेरोजगारीचा दर 2021 च्या एप्रिल-जून तिमाहीत 12.6 टक्क्यांवर पोहोचला, जे जानेवारी-मार्च तिमाहीत 9.3 टक्के होता.
- 2020 मध्ये देशव्यापी लॉकडाऊन दरम्यान, साथीच्या रोगाच्या पहिल्या लाटेदरम्यान बेरोजगारीचा दर झपाट्याने वाढला होता.

मुख्य मुद्दे

- डेटा दर्शवितो की 15-29 वयोगटातील, 25.5 टक्के शहरी युवक एप्रिल-जून 2021 मध्ये बेरोजगार राहिले, जे एप्रिल-जून 2020 मध्ये 34.7 टक्के आणि जानेवारी-मार्च 2021 मध्ये 22.9 टक्के होते.
- बेरोजगारीचा दर कामगार दलातील बेरोजगार व्यक्तींची टक्केवारी म्हणून परिभाषित केला जातो.
- सध्याच्या साप्ताहिक स्थितीनुसार (सीडब्ल्यूएस) श्रमशक्ती ही सर्वेक्षणाच्या तारखेच्या आधीच्या एका आठवड्यात सरासरी नोकरी करणाऱ्या किंवा बेरोजगार झालेल्या व्यक्तींची संख्या आहे.

राष्ट्रीय सांख्यिकी कार्यालय (NSO):

- NSO ही सांख्यिकी आणि कार्यक्रम अंमलबजावणी मंत्रालयाच्या अंतर्गत सांख्यिकी सेवा कायदा 1980 अंतर्गत सरकारने अनिवार्य केलेली केंद्रीय सांख्यिकी संस्था आहे.
- Source: Indian Express

महत्वाच्या बातम्या: जग

जैविक आणि रासायनिक शस्त्रे अधिवेशन

बातमीत का

- युक्रेन जैविक शस्त्रे विकसित करत असल्याची खोटी माहिती रशियावर पसरवल्याचा आरोप संयुक्त राष्ट्र सुरक्षा परिषद (UNSC) सदस्यांनी केला आहे.

रासायनिक शस्त्रे अधिवेशन (CWC):

- रासायनिक शस्त्रांवर बंदी घालणारा आणि निर्धारित वेळेत त्यांचा नाश करणे आवश्यक असलेला हा बहुपक्षीय करार आहे.
- CWC साठी वाटाघाटी 1980 मध्ये संयुक्त राष्ट्रांच्या निःशस्त्रीकरण परिषदेत सुरु झाल्या.
- अधिवेशनाचा मसुदा सप्टेंबर 1992 मध्ये तयार करण्यात आला आणि जानेवारी 1993 मध्ये स्वाक्षरीसाठी खुला करण्यात आला. तो एप्रिल 1997 पासून प्रभावी झाला.

जैविक शस्त्रे करार:

- वेपन्स ऑफ मास डिस्ट्रक्शन (WMD) च्या प्रसाराला संबोधित करण्यासाठी आंतरराष्ट्रीय समुदायाच्या प्रयत्नांमध्ये हा एक महत्वाचा घटक आहे आणि याने जैविक शस्त्रांविरुद्ध एक मजबूत आदर्श स्थापित केला आहे.
- औपचारिकपणे "बॅक्टेरियोलॉजिकल (जैविक) आणि विषारी शस्त्रे आणि त्यांच्या नाशाच्या विकास, उत्पादन आणि साठेबाजीवर बंदी घालण्याचे अधिवेशन" म्हणून ओळखले जाते, स्विट्झर्लंडमधील जिनिव्हा येथे निःशस्त्रीकरण समितीच्या परिषदेद्वारे या अधिवेशनाची वाटाघाटी करण्यात आली.
- ते 10 एप्रिल 1972 रोजी स्वाक्षरीसाठी खुले करण्यात आले आणि 26 मार्च 1975 रोजी अंमलात आले.
- हा पहिला बहुपक्षीय निःशस्त्रीकरण करार होता संपूर्ण श्रेणीतील विपन्स ऑफ मास डिस्ट्रक्शन (WMD) बंदी होती.
- **Source: newsonair**

सर्वसमावेशक आर्थिक भागीदारी करार (CEPA)

बातम्यांमध्ये का

- भारत आणि कॅनडा यांच्यात व्यापार आणि गुंतवणूकविषयक (एमडीटीआय) पाचवा मंत्रिगट झाला.
- वाणिज्य आणि उद्योग, ग्राहक व्यवहार आणि अन्न आणि सार्वजनिक वितरण आणि वस्त्रोद्योग मंत्री, पियुष गोयल आणि सुश्री मेरी एनजी, लघु व्यवसाय, निर्यात प्रोत्साहन आणि आंतरराष्ट्रीय व्यापार मंत्री, कॅनडा सरकारच्या एमडीटीआयचे सह-अध्यक्ष होते.
- मंत्र्यांनी भारत-कॅनडा सर्वसमावेशक आर्थिक भागीदारी करार (CEPA) साठी वाटाघाटी पुन्हा सुरु करण्यास आणि दोन्ही देशांना लवकर व्यावसायिक नफा मिळवून देणारा अंतरिम करार किंवा प्रारंभिक प्रगती व्यापार करार (EPTA) विचारात घेण्याचे मान्य केले.

महत्वाचे मुद्दे

- अंतरिम करारामध्ये वस्तू, सेवा, मूळ नियम, स्वच्छता आणि फायटोसॅनिटरी उपाय, व्यापारातील तांत्रिक अडथळे आणि विवाद समझोत्यातील उच्च स्तरीय वचनबद्धता यांचा समावेश असेल आणि परस्पर सहमतीने मान्य केलेल्या इतर कोणत्याही क्षेत्रांचा देखील समावेश असू शकतो.
- कॅनडाने भारतीय सेंद्रिय निर्यात उत्पादनांच्या सोयीसाठी अपेडाला (कृषी आणि प्रक्रिया केलेले अन्न उत्पादने निर्यात विकास प्राधिकरण) अनुरूपता पडताळणी संस्था (सीव्हीबी) दर्जा देण्याच्या विनंतीची त्वरीत तपासणी करण्यास सहमती दर्शविली.

कॅनडासोबत भारताचे सध्याचे व्यापारी संबंध:

- भारत ही कॅनडाची 11वी सर्वात मोठी निर्यात बाजारपेठ आहे आणि एकूण 12वी सर्वात मोठी व्यापारी भागीदार आहे.
- **Source: newsonair**

स्थायी सामान्य व्यापार संबंध (PNTR)

बातमीत का

- यू.एस.चे अध्यक्ष जो बिडेन यांनी घोषणा केली की मॉस्कोने युक्रेनवर आक्रमण केल्यामुळे यूएस आणि सात गटातील (G7) प्रगत अर्थव्यवस्था रशियाशी कायमस्वरूपी सामान्य व्यापार संबंध (PNTR) संपवतील.
- बिडेन यांनी जाहीर केलेल्या अतिरिक्त पावलांमध्ये रशियाने जागतिक बँक आणि आंतरराष्ट्रीय नाणेनिधी यांसारख्या आंतरराष्ट्रीय संस्थांकडून कर्ज घेणे थांबवण्यासाठी G7 द्वारे केलेल्या प्रयत्नांचा समावेश आहे.

कायमस्वरूपी सामान्य व्यापार संबंधांबद्दल (PNTR):

- PNTR हे युनायटेड स्टेट्समध्ये परदेशी राष्ट्रांसोबत मुक्त व्यापारासाठी कायदेशीर पद आहे.
- 1998 च्या अंतर्गत महसूल सेवा पुनर्रचना आणि सुधारणा कायद्याच्या कलम 5003 द्वारे पदनाम मोस्ट फेव्हर्ड नेशन (MFN) वरून सामान्य व्यापार संबंधांमध्ये बदलण्यात आले.

मोस्ट फेव्हर्ड नेशन (MFN) बदल:

- आंतरराष्ट्रीय आर्थिक संबंध आणि आंतरराष्ट्रीय राजकारणात, मोस्ट फेव्हर्ड नेशन (MFN) हा आंतरराष्ट्रीय व्यापारात एका राज्याने दुसऱ्या राज्याला दिलेला दर्जा किंवा स्तर आहे.
- या संज्ञेचा अर्थ असा आहे की, ज्या देशाला ही वागणूक मिळाली आहे, त्याला नाममात्र दरात व्यापाराचे फायदे मिळाले पाहिजेत, जसे की देशाने अशी वागणूक दिली आहे (व्यापार फायद्यांमध्ये कमी दर किंवा उच्च आयात कोटा समाविष्ट आहे).
- जनरल अॅग्रिमेंट ऑन टेरिफ्स अँड ट्रेड (गॅट), १९९४ च्या कलम १ मध्ये डब्ल्यूटीओच्या प्रत्येक सदस्य देशाने इतर सर्व सदस्य देशांना एमएफएन दर्जा देणे आवश्यक आहे.
- ग्रुप ऑफ सेव्हन (जी ७) हा कॅनडा, फ्रान्स, जर्मनी, इटली, जपान, युनायटेड किंग्डम आणि अमेरिका यांचा समावेश असलेला आंतरसरकारी राजकीय मंच आहे.

- **Source: The Hindu**

विज्ञान आणि तंत्रज्ञान

आर्टिफिशियल इंटेलिजन्स आणि रोबोटिक्स टेक्नॉलॉजी पार्क

बातमीत का

- बंगळुरु येथील इंडियन इन्स्टिट्यूट ऑफ सायन्स (IISc) येथे 230 कोटी रुपयांच्या सीड मनीसह देशातील पहिले आर्टिफिशियल इंटेलिजन्स अँड रोबोटिक्स टेक्नॉलॉजी पार्क (ARTPARK) लाँच करण्यात आले.

मुख्य मुद्दे

- 230 कोटी रुपयांपैकी 170 कोटी रुपये केंद्र आणि उर्वरित कर्नाटक सरकार देणार आहे.
- आरोग्यसेवा, शिक्षण, गतिशीलता, पायाभूत सुविधा, कृषी, किरकोळ आणि सायबर-सुरक्षा या क्षेत्रातील महत्वाकांक्षी मिशन-मोड R&D प्रकल्प राबवून सामाजिक प्रभाव निर्माण करण्यासाठी ARTPARK चे उद्दिष्ट आहे ज्यायोगे भारतातील अनोख्या समस्यांचे निराकरण करण्याचे उद्दिष्ट आहे.
- **Source: Indian Express**

ग्रीन हायड्रोजन फ्युएल सेल इलेक्ट्रिक व्हेईकल (FCEV)

बातमीत का

- केंद्रीय रस्ते वाहतूक आणि महामार्ग मंत्री नितीन गडकरी यांनी जगातील सर्वात प्रगत तंत्रज्ञान - विकसित ग्रीन हायड्रोजन फ्युएल सेल इलेक्ट्रिक व्हेईकल (FCEV) टोयोटा मिराईचे नवी दिल्ली येथे लाँच केले.
- हा भारतातील अशा प्रकारचा पहिला प्रकल्प आहे ज्याचा उद्देश ग्रीन हायड्रोजन आणि FCEV तंत्रज्ञानाच्या अद्वितीय उपयुक्ततेबद्दल जागरूकता निर्माण करून देशात ग्रीन हायड्रोजन आधारित परिसंस्था निर्माण करण्याचा आहे.

महत्वाच्या बातम्या: पर्यावरण

प्रकल्प डॉल्फिन

- **बातमीत का**
- केंद्रीय जलशक्ती मंत्री गजेंद्र सिंह शेखावत यांनी गंगावरील एम्पाई टास्क फोर्स (ETF) च्या बैठकीत प्रकल्प डॉल्फिनच्या मंजूरी प्रक्रियेच्या संथ गतीबद्दल नाराजी व्यक्त केली.

मुख्य मुद्दे

- पंतप्रधानांच्या अध्यक्षतेखालील राष्ट्रीय गंगा कौन्सिल (NGC) नंतर गंगावरील ETF ही गंगावरील निर्णय घेणारी दुसरी सर्वोच्च संस्था आहे.

प्रकल्प डॉल्फिन:

- प्रकल्प डॉल्फिन हा अर्थ गंगा अंतर्गत नियोजित उपक्रमांपैकी एक आहे, जो सरकारचा एक महत्वाकांक्षी आंतर-मंत्रालय उपक्रम आहे, ज्याला 14 डिसेंबर 2019 रोजी पंतप्रधानांच्या अध्यक्षतेखाली NGC च्या पहिल्या बैठकीत मान्यता देण्यात आली.
- प्रकल्प डॉल्फिन पर्यावरण, वन आणि हवामान बदल मंत्रालयाद्वारे "हँडल" केले जात आहे.
- गंगेच्या डॉल्फिनचे वैज्ञानिक नाव: *Platanista gangetica*
- **Source: Indian Express**

महत्वाच्या बातम्या: योजना

"फार्मास्युटिकल इंडस्ट्रीचे बळकटीकरण (SPI)" योजना

बातमीत का

- फार्मास्युटिकल्स विभाग, रसायने आणि खते मंत्रालयाने आर्थिक वर्ष 21-22 ते आर्थिक वर्ष 25-26 या कालावधीसाठी रु. 500 कोटी रुपयांच्या एकूण आर्थिक परिव्ययासह "औषध उद्योगाचे बळकटीकरण (SPI)" योजनेसाठी मार्गदर्शक तत्वे जारी केली आहेत.

मुख्य मुद्दे

- ही योजना देशभरातील विद्यमान फार्मा क्लस्टर्स आणि एमएसएमईना त्यांची उत्पादकता, गुणवत्ता आणि टिकाऊपणा सुधारण्यासाठी आवश्यक असलेल्या समर्थनाच्या दृष्टीने वाढत्या मागणीकडे लक्ष देईल.
- या योजनेतर्गत, सामायिक सुविधा निर्माण करण्यासाठी फार्मा क्लस्टर्सना आर्थिक सहाय्य दिले जाईल.
- शिवाय, एसएमई आणि एमएसएमईच्या उत्पादन सुविधांमध्ये सुधारणा करण्यासाठी जेणेकरून राष्ट्रीय आणि आंतरराष्ट्रीय नियामक मानके (डब्ल्यूएचओ-जीएमपी किंवा अनुसूची-एम) पूर्ण करता येतील, त्यांच्या भांडवली कर्जावरील व्याज सवलत किंवा भांडवली अनुदान प्रदान केले जाईल, ज्यामुळे व्हॉल्यूममध्ये तसेच गुणवत्तेमध्ये वाढ होण्यास मदत होईल.
- **Source: PIB**

नानाजी देशमुख कृषि संजीवनी प्रकल्प

बातम्यांमध्ये का

- नानाजी देशमुख कृषि संजीवनी प्रकल्प ५१४२ गावात सुरु असून मुख्यमंत्री आणि उपमुख्यमंत्री यांच्या मार्गदर्शनामुळे मालेगावातील १४१ गावांचा या योजनेत समावेश करण्यात आला आहे.
- वृक्षलागवड व बांबू लागवड, फळबाग लागवड, गांडुळ खत, नाडेप खत निर्मिती, ठिबक सिंचन, तुषार सिंचन, आदी प्रकल्प या योजनेतर्गत राबवले जातात. त्यासाठी प्रत्येक जिल्ह्यात शेतकऱ्यांसाठी प्रशिक्षण शिबिरांचं आयोजन केलं जातं.

योजनेविषयी अधिक माहिती

- महाराष्ट्रातील शेतकऱ्यांच्या हितासाठी नानाजी देशमुख कृषी संजीवनी योजना (**Nanaji Deshmukh Krishi Sanjivani Yojana 2022**) महाराष्ट्र सरकारने सुरु केली आहे. या योजनेतर्गत शेतकऱ्यांच्या दुष्काळग्रस्त भागाला राज्य सरकार दुष्काळमुक्त करेल जेणेकरून शेतकरी शेती करू शकतील आणि शेतकऱ्यांना चांगले उत्पन्न मिळू शकेल आणि ते स्वतःला आणि त्यांच्या कुटुंबियांना आर्थिकदृष्ट्या मजबूत बनवू शकतील.
- या योजनेचा लाभ राज्य शासनाच्या वतीने महाराष्ट्रातील लघु व मध्यमवर्गीय शेतकऱ्यांना देण्यात येणार आहे.
- ही योजना राज्यातील पाण्याच्या उपलब्धतेनुसार पिकांच्या लागवडीवर भर देईल आणि हवामान बदलांमुळे होणाऱ्या अडचणींमध्ये शेतकऱ्यांना मदत होईल. महाराष्ट्रातील 15 जिल्ह्यातील 5142 खेड्यांमध्ये **नानाजी देशमुख कृषी संजीवनी योजना 2022 (Nanaji Deshmukh Krishi Sanjivani Yojana Registration 2022)** सुरु झालेली आहे.

महत्त्वाचे मुद्दे

- या योजनेतर्गत राज्यातील लघु व मध्यमवर्गीय शेतकऱ्यांना फायदा होणार आहे.
- या नानाजी देशमुख कृषी संजीवनी योजना महाराष्ट्र च्या माध्यमातून शेतकऱ्यांचे उत्पन्न वाढविण्यावरही लक्ष केंद्रित केले जाईल.
- राज्य सरकारने या योजनेसाठी 4000 कोटी रुपयांचे बजेट वाटप केले आहे.
- या योजनेच्या माध्यमातून महाराष्ट्र शासन राज्यातील दुष्काळग्रस्त भाग दुष्काळमुक्त करेल. ज्यामध्ये शेतकरी शेती करू शकतात.
- ही योजना सुरु करण्यासाठी महाराष्ट्र शासनाने जागतिक बँकेकडून कर्जाच्या स्वरूपात सुमारे 2800 कोटी रुपयांची मदत घेतली आहे.
- **नानाजी देशमुख कृषी संजीवनी योजना 2022** च्या माध्यमातून प्रथम मातीची गुणवत्ता तपासली जाईल आणि शेतकऱ्यांचे उत्पन्न वाढविण्यामध्ये सुधारणा होईल आणि शेतीत वाढ होईल.

Source: Krushiyojana

उडान योजनेतर्गत 405 विमानतळे

बातमीत का

- भारतीय विमानतळ प्राधिकरण (AAI), अंमलबजावणी एजन्सीने 948 मार्ग दिले आहेत, ज्यामधून 09.03.2022 पर्यंत UDAN अंतर्गत 8 हेलीपोर्ट आणि 2 वॉटर एरोड्रोमसह 65 विमानतळांचा समावेश असलेले 405 मार्ग कार्यान्वित करण्यात आले आहेत.

उडान योजनेबद्दल:

- नागरी विमान वाहतूक मंत्रालयाने प्रादेशिक हवाई कनेक्टिव्हिटीला चालना देण्यासाठी आणि जनतेला हवाई प्रवास परवडणारा बनवण्यासाठी 21-10-2016 रोजी प्रादेशिक कनेक्टिव्हिटी योजना (RCS) - UDAN (उडे देशका आम नागरिक) सुरु केली आहे.
- UDAN च्या पुरस्कृत मार्गांमध्ये समाविष्ट असलेला आणि RCS ऑपरेशन्स सुरु करण्यासाठी अपग्रेडेशन/विकास आवश्यक असलेला विमानतळ "अनसव्हर्ड आणि अंडरसव्हर्ड एअरपोर्ट्सचे पुनरुज्जीवन" योजनेअंतर्गत विकसित केला जातो.
- भारतीय विमानतळ प्राधिकरण (एएआय), अंमलबजावणी एजन्सीने आरसीएस उड्डाणांच्या संचालनासाठी उडान अंतर्गत आतापर्यंत 14 वॉटर एअरोड्रोम आणि 36 हेलिपॅड्सह 154 आरसीएस विमानतळांची निवड केली आहे.
- वायबिलिटी गॅप फंडिंग (VGF) व्यतिरिक्त, केंद्र, राज्य सरकारे आणि विमानतळ ऑपरेटर्सकडून इतर सवलती निवडलेल्या एअरलाइन्स ऑपरेटर्स (एसएओ) यांना देण्यात आल्या आहेत, जेणेकरून सेवा न मिळालेल्या / कमी सेवा देण्यात आलेल्या विमानतळ / हेलिपोर्ट्स / वॉटर एअरोड्रोमसमधून ऑपरेशन्सला प्रोत्साहित केले जाईल आणि विमान भाडे परवडणारे राहील.

- **Source: PIB**

पीएम-दक्ष योजना

PM DAKSH

बातमीत का

- 2020-21 आणि 2021-22 मध्ये PM-DAKSH (प्रधानमंत्री दक्ष आणि कुशलता संपन्न हितग्रही) योजनेतर्गत राखीव निधीची रक्कम अनुक्रमे 44.79 कोटी आणि 79.48 कोटी रुपये आहे.
- अलीकडेच ही माहिती सामाजिक न्याय आणि अधिकारिता मंत्रालयाने लोकसभेत दिली.

महत्वाचे मुद्दे

- तत्पूर्वी, मंत्रालयातर्फे PM-DAKSHपोर्टल आणि PM-DAKSH मोबाईल ॲप लॉच करण्यात आले होते.
- PM-DAKSH पोर्टल मोफत कौशल्य विकास प्रशिक्षण कार्यक्रमांसाठी ऑनलाईन नोंदणी प्रदान करते.
- दीर्घकालीन आणि अल्पकालीन कौशल्यांची तरतूद करून लक्षित तरुणांची कौशल्य पातळी वाढविणे, त्यानंतर रोजगार/स्वयंरोजगारात समझोता करणे हा या योजनेचा मुख्य उद्देश आहे.
- ही योजना मंत्रालयातील तीन सार्वजनिक उपक्रमांद्वारे (पीएसयू) म्हणजेच राष्ट्रीय अनुसूचित जाती वित्त व विकास महामंडळ (एनएसएफडीसी), राष्ट्रीय मागासवर्गीय वित्त व विकास महामंडळ (एनबीसीएफडीसी) आणि राष्ट्रीय सफाई कर्मचारी वित्त व विकास महामंडळ (एनएसकेएफडीसी) यांच्यामार्फत राबविली जाणार आहे.
- कॅलेंडर वर्ष 2021-22 आणि 2025-26 दरम्यान 2.71 लाख लोकांपर्यंत पोहोचण्याची मंत्रालयाची इच्छा आहे.
- **Source: PIB**

ईटस्मार्ट सिटीज चॅलेंज

बातमीत का

- गृहनिर्माण आणि शहरी व्यवहार मंत्रालयाने (MoHUA) EatSmart Cities Challenge साठी 11 विजेत्या शहरांची घोषणा केली.
- चंदीगड, इंदूर, जम्मू, जबलपूर, पणजी, राजकोट, राउरकेला, सागर, सुरत, तुमाकुरु आणि उज्जैन हे ईटस्मार्ट सिटीज चॅलेंजच्या पायलट टप्प्यातील टॉप 11 पुरस्कार विजेते आहेत.

महत्वाचे मुद्दे

- एमओएचयूएने (MoHUA) फूड सेफ्टी अँड स्टँडर्ड्स ऑथॉरिटी ऑफ इंडियाच्या (एफएसएसएआय) सहकार्याने 15 एप्रिल, 2021 रोजी ईट राइट इंडिया दृष्टीकोन शहर पातळीवर नेण्यासाठी ईटस्मार्ट सिटीज चॅलेंज सुरु केले होते.
- अन्नाशी संबंधित समस्यांचा सामना करण्यासाठी 'स्मार्ट' उपायांचा वापर करण्याबरोबरच संस्थात्मक, भौतिक, सामाजिक आणि आर्थिक पायाभूत सुविधांद्वारे समर्थित निरोगी, सुरक्षित आणि टिकाऊ अन्न पर्यावरणास समर्थन देणारी योजना विकसित करण्यासाठी स्मार्ट सिटीजना प्रेरित करण्याचा उद्देश ईटस्मार्ट सिटीज चॅलेंजचा आहे.
- या विजेत्या शहरांना एमओएचयूएकडून प्रत्येकी पन्नास लाख रुपये दिले जातील.
- **Source: PIB**

महत्वाचे दिवस

15 मार्च, जागतिक ग्राहक हक्क दिन

बातम्यांमध्ये का

- ग्राहकांचे हक्क आणि गरजा यांविषयी जागतिक पातळीवर जागृती निर्माण करण्याचे एक साधन म्हणून ग्राहक चळवळ दरवर्षी जागतिक ग्राहक हक्क दिनासह 15 मार्च रोजी साजरी करते.

महत्वाचे मुद्दे

- जागतिक ग्राहक हक्क दिन २०२२ ची थीम आहे 'फेअर डिजिटल फायनान्स'.

इतिहास:

- जागतिक ग्राहक हक्क दिन राष्ट्राध्यक्ष जॉन एफ केनेडी यांच्याकडून प्रेरित होता, ज्यांनी 15 मार्च 1962 रोजी यूएस काँग्रेसला एक विशेष संदेश पाठवला, ज्यामध्ये त्यांनी ग्राहक हक्कांच्या मुद्द्याला औपचारिकपणे संबोधित केले.
- ग्राहक चळवळीने ती तारीख 1983 मध्ये प्रथम चिन्हांकित केली आणि आता महत्वाच्या मुद्द्यांवर आणि मोहिमांवर कारवाई करण्यासाठी दरवर्षी या दिवसाचा वापर केला जातो.
- टीप: भारतात, 24 डिसेंबर हा राष्ट्रीय ग्राहक हक्क दिन म्हणून दरवर्षी साजरा केला जातो.
- **Source: HT**

राष्ट्रीय लसीकरण दिवस

बातमीत का

- राष्ट्रीय लसीकरण दिवस दरवर्षी 16 मार्च रोजी साजरा केला जातो.

मुख्य मुद्दे

- प्राणघातक रोगांविरुद्ध प्रतिकारशक्ती विकसित करण्यात मदत करण्यासाठी लस आवश्यक आहेत.
- राष्ट्रीय लसीकरण दिन 2022 ची थीम आहे 'लस सर्वांसाठी कार्य करते'. (Vaccines Work for all)

इतिहास:

- पल्स पोलिओ लसीकरण कार्यक्रम कार्यान्वित झाल्यानंतर 16 मार्च 1995 रोजी हा दिवस अधिकृतपणे साजरा करण्यात आला.
- 1988 मध्ये सुरु झालेल्या जागतिक आरोग्य संघटनेच्या (WHO) जागतिक पोलिओ निर्मूलन उपक्रमांतर्गत ओरल पोलिओ लसीचा पहिला डोस 1995 मध्ये या तारखेला देण्यात आला.
- पोलिओ विरुद्ध लसीकरण, तथापि, 1978 मध्ये आधीच सुरु झाले होते आणि 27 मार्च 2014 रोजी, WHO ने भारत पोलिओमुक्त घोषित केला होता.

खेळ

2022 जर्मन ओपन (बॅडमिंटन)

बातमीत का

- भारताच्या लक्ष्य सेनला जर्मन ओपन सुपर 300 (जर्मन ओपन 2022) मध्ये पुरुष एकेरीच्या अंतिम फेरीत थायलंडच्या कुनलावुत विटिडसर्नकडून पराभूत झाल्यानंतर रौप्यपदकावर समाधान मानावे लागले.

मुख्य मुद्दे

- जर्मन ओपन 2022 मध्ये रौप्य पदक जिंकणारा लक्ष्य सेन पहिला भारतीय ठरला आहे.
- 2022 जर्मन ओपन ही 2022 BWF वर्ल्ड टूरची चौथी स्पर्धा होती आणि ती 1955 पासून आयोजित जर्मन ओपन चॅम्पियनशिपचा भाग होती.
- **Source: India Today**

FIDE चेस ऑलिम्पियाड 2022

बातमीत का

- तमिळनाडू सरकारने अखिल भारतीय बुद्धिबळ महासंघासह घोषित केले आहे की चेन्नई येथे FIDE चेस ऑलिम्पियाड 2022 चे आयोजन करण्याची बोली भारताने जिंकली आहे.

मुख्य मुद्दे

- हे मूळतः रशियामध्ये होणार होते.

- 1927 मध्ये FIDE चेस ऑलिम्पियाडची स्थापना झाल्यापासून भारताने प्रथमच FIDE चेस ऑलिम्पियाडचे आयोजन केले आहे.
- FIDE बुद्धिबळ ऑलिम्पियाडच्या तात्पुरत्या तारखा 26 जुलै 2022 ते 8 ऑगस्ट 2022 या कालावधीत निश्चित केल्या आहेत.

Source: HT

नवीन नेमणुका

देबाशिष पांडा यांची IRDAI चेअरपर्सन म्हणून नियुक्ती

बातमीत का

- मंत्रिमंडळाच्या नियुक्ती समितीने माजी DFS सचिव देबाशिष पांडा, सेवानिवृत्त IAS अधिकारी यांची भारतीय विमा नियामक आणि विकास प्राधिकरण (IRDAI) चे अध्यक्ष म्हणून नियुक्तीला मान्यता दिली आहे.

मुख्य मुद्दे

- देबाशिष पांडा यांची सुरुवातीला तीन वर्षांच्या कालावधीसाठी नियुक्ती करण्यात आली आहे.
- पांडा यांनी दोन वर्षांच्या कार्यकाळानंतर या वर्षी 31 जानेवारी रोजी वित्त मंत्रालयातील वित्तीय सेवा विभागाचे सचिव (DFS) पद सोडले होते.

भारतीय विमा नियामक आणि विकास प्राधिकरण (IRDAI) बदल:

- ही भारत सरकारच्या वित्त मंत्रालयाच्या अखत्यारीतील एक नियामक संस्था आहे आणि तिच्याकडे भारतातील विमा आणि पुनर्विमा उद्योगांचे नियमन आणि परवाना देण्याचे काम आहे.
- स्थापना: 1999
- मुख्यालय: हैदराबाद
- IRDAI ही 10 सदस्यीय संस्था आहे ज्यामध्ये अध्यक्ष, पाच पूर्णवेळ सदस्य आणि चार अर्धवेळ सदस्य आहेत.

- **Source: The Hindu**

ए के सिक्री यांची चार धाम प्रकल्प पॅनेल प्रमुख म्हणून नियुक्ती

बातम्यांमध्ये का

- सर्वोच्च न्यायालयाने आपले माजी न्यायमूर्ती ए.के.सिक्री यांना विनंती केली की, "चार धाम महामार्ग विकास प्रकल्प (चार धाम महामार्ग विकास प्रकल्प) च्या संपूर्ण हिमालयीन खोऱ्यावर चार धाम महामार्ग विकास प्रकल्पाचा एकत्रित आणि स्वतंत्र प्रभाव काय आहे याचा विचार करण्यासाठी" त्यांनी स्थापन केलेल्या उच्चाधिकार समितीच्या अध्यक्षपदाची सूत्रे हाती घ्यावीत.

महत्त्वाचे मुद्दे

- न्यायमूर्ती डी.वाय.चंद्रचूड आणि न्यायमूर्ती सूर्यकांत यांच्या खंडपीठाने न्यायमूर्ती सिक्री यांना विनंती केली की, समितीचे विद्यमान अध्यक्ष रवी चोप्रा यांनी राजीनामा देण्याचा निर्णय घेतला होता.
- उत्तराखंडमधील यमुनोत्री, गंगोत्री, केदारनाथ आणि बद्रीनाथ या चार पवित्र शहरांना सर्व-हवामान कनेक्टिव्हिटी प्रदान करण्यासाठी 900 किमी लांबीचे रस्ते बांधण्याचा प्रकल्पाचा विचार आहे.
- रवी चोप्रा यांनी यापूर्वी केंद्राच्या 10-मीटर कॅरेज वेच्या मागणीला विरोध केला होता आणि पर्यावरणाची चिंता लक्षात घेऊन तो 5.5 मीटरपर्यंत मर्यादित ठेवण्याचा आग्रह धरला होता.
- **Source: Indian Express**

गॅब्रिएल बोरिक चिलीचे सर्वात तरुण राष्ट्राध्यक्ष बनले

बातमीत का

- माजी विद्यार्थी आंदोलनाचे नेते, गॅब्रिएल बोरिक फॉन्ट यांची चिलीचे नवीन आणि 36 वे अध्यक्ष म्हणून नियुक्ती करण्यात आली आहे.

मुख्य मुद्दे

- 36 वर्षीय डावे, गॅब्रिएल बोरिक हे चिलीच्या इतिहासात पद भूषवणारे सर्वात तरुण नेते आहेत.
- बोरिक हे 2022-2026 या कालावधीसाठी कार्यालय सांभाळतील.

Source: Indian Express

भगवंत मान यांनी पंजाबच्या मुख्यमंत्रीपदाची शपथ घेतली

बातमीत का

- आम आदमी पक्षाचे नेते, भगवंत मान यांनी पंजाबच्या खटकर कलान, भगतसिंग यांचे वडिलोपार्जित गावात 18वे पंजाबचे मुख्यमंत्री म्हणून शपथ घेतली.
- मुख्य मुद्दे
- मान यांना पंजाबचे राज्यपाल बनवारीलाल पुरोहित यांनी शपथ दिली.
- 117 सदस्यीय पंजाब विधानसभेत आम आदमी पक्षाने 92 जागा जिंकल्या.

Source: Indian Express

टाटा सन्सचे प्रमुख एन चंद्रशेखरन यांची एअर इंडियाच्या अध्यक्षपदी नियुक्ती

बातमीत का

- टाटा सन्सचे अध्यक्ष एन चंद्रशेखरन यांची एअर इंडियाच्या अध्यक्षपदी नियुक्ती करण्यात आली आहे.

- तुर्की एअरलाइन्सचे माजी अध्यक्ष इल्कर आयसी यांनी टाटा समूहाची एअर इंडियाचे मुख्य कार्यकारी अधिकारी आणि व्यवस्थापकीय संचालक बनण्याची ऑफर नाकारल्यानंतर काही दिवसांनी हा विकास झाला.

मुख्य मुद्दे

- टाटा समूहाने 27 जानेवारी 2022 रोजी एअरलाइन ताब्यात घेतली.
- चंद्रशेखरन हे टाटा कंसल्टन्सी सर्व्हिसेस, टाटा मोटर्स, टाटा स्टील, टाटा केमिकल्स आणि टाटा कन्झ्युमर प्रॉडक्ट्ससह टाटा ग्रुपच्या इतर अनेक कंपन्यांचे नॉन-एक्झिक्यूटिव्ह चेअरमन म्हणून काम करतात.
- गेल्या महिन्यात त्यांची आणखी पाच वर्षांसाठी टाटा सन्सच्या कार्यकारी अध्यक्षपदी पुन्हा नियुक्ती करण्यात आली.

Source: Indian Express

निधन

आंध्र प्रदेशच्या माजी राज्यपाल कुमुदबेन जोशी यांचे निधन

- आंध्र प्रदेशच्या माजी राज्यपाल कुमुदबेन मणिसंकर जोशी यांचे वयाच्या ८८ व्या वर्षी निधन झाले.
- कुमुदबेन जोशी 26 नोव्हेंबर 1985 ते 7 फेब्रुवारी 1990 पर्यंत आंध्र प्रदेशच्या राज्यपाल होत्या.
- शारदा मुखर्जी यांच्यानंतर त्या राज्याच्या दुसऱ्या महिला राज्यपाल होत्या.
- जोशी हे तीन वेळा राज्यसभेचे सदस्य होते.
- Source: newsonair

Complete Course On MPSC Rajyaseva 2022 - Prelims & Main (Language- Marathi)

या कोर्समध्ये तुम्हाला काय-काय मिळेल?

- 2022 च्या MPSC राज्यसेवा परीक्षेची संपूर्ण तयारी
- महाराष्ट्रातील नामांकित तज्ञ शिक्षकांद्वारे लाईव्ह क्लासेस
- पूर्व+मुख्य+ मुलाखत या सर्वांची एकत्रित तयारी
- सर्व विषयांचे संदर्भसाहित्य व मोफत नोट्स दिले जातील
- दर्जेदार तयारीसाठी उत्तम Daily Study Plan
- सर्व प्रकारच्या शंकांचे निवारण
- आयोगाच्या बदलत्या स्वरूपानुसार कोर्सची रचना
- विषयानुसार व घटक निहाय टेस्ट सिरीज

डॉ. सचिन भस्के
सामान्य विज्ञान आणि विज्ञान
व तंत्रज्ञान तज्ञ

सुमित तट्टे:
गणित आणि बुद्धिमत्ता
चाचणी तज्ञ

रितेश खिरड
अर्थव्यवस्था आणि
राज्यव्यवस्था तज्ञ

वैभव राजुत
इतिहास आणि चालू
घडामोडी तज्ञ

अभिजीत पाटील
भूगोल, पर्यावरण आणि चालू
घडामोडी तज्ञ